

Recensie van het boek “Quest to Rescue our Future”

Glenn Sankatsing

Uitgever: Rescue Our Future Foundation, Amsterdam, 2016

“While no blueprint exists for shaping the future, we do not have to start with a blank slate. In the spirit of development, people have attempted alternative roads on all continents with wonderful democratic experiments.....”.

Citaat Glenn Sankatsing p. 316

Inleiding

Op 13 december heeft de auteur van dit boek een presentatie gehouden in de aula van het IGSR. Ik mocht zitting nemen in het panel als een van de drie panelleden. Mijn presentatie is bijna integraal opgenomen in de e-journal als recensie. Het boek bestaat uit 9 hoofdstukken en beslaat 555 pagina's. Het boek is verkrijgbaar bij het Institute of Graduate Studies and Research (IGSR) voor het bedrag van \$ 35.

Vandaag, ben ik erg blij en vooral trots. Ik ken Glenn Sankatsing van de schoolbanken. We zaten samen in de derde klas van de St Paschalis Mulo school. Reeds toen maakte hij de klas half-dol met zijn sterke filosofische en theologische verhalen, die niemand kon begrijpen en waar er geen oog en oor voor was. Dan is de reactie al snel: *A man disi wer'ede yere*. Wat ik me nog herinner is dat ik van hem een soort ezelsbruggetje heb geleerd op de derde MULO: het gaat om een rekenregeltje of ezelsbruggetje: $85 * 85 = 25$ op het eind en $(8+1) = 8*9 = 72$. Uitkomst is dus: $72 25$. Dit regeltje heeft me vele malen haar nut bewezen.

Op de tweede plaats komt mijn trots voort uit het feit dat Glenn Sankatsing een publicatie

heeft voortgebracht die het kleine Suriname verre overstijgt en op internationaal niveau zijn sporen zonder twijfel zal nalaten.

We kunnen volgens mij met trots zeggen: Surinamers hebben een grote sociaal-politieke denker voortgebracht. Maar zoals ongetwijfeld bekend is: geen enkele grote denker zal zonder kritiek en aanval kunnen. Ook dit boek zal kritisch worden besproken in de wereld en vandaag in Suriname.

De auteur van het boek in bespreking heeft tenminste drie grote rivieren bevaren: Het Christendom (met name het Rooms-Katholicisme), Marxisme (socialisme/-communisme en de wetenschapsbeoefening (met name de sociologie en de methodologie). Hij presenteert ons een andere, nieuwe kijk op de wereld.

Het boek loopt in de voetsporen, maar dan wel vaak in tegendraadse of omgekeerde richting van grote sociaal- politieke West-Europese filosofen. De sociale en politieke filosofie houdt zich bezig met vragen over de rechtvaardige samenleving en de verhoudingen tussen macht en politiek, macht en gezag, economie en ethiek.

Correspondence to: Edwin Marshall, Institute for Graduate Studies and Research (IGSR), Leysweg 86, Paramaribo, Suriname, E-mail: Edwin.k.marshall@gmail.com

Rond 1900 (ik sla dus vele eeuwen filosofen over) werd de politieke filosofie voortgezet door het laissez faire denken van economen als Adam Smith en David Ricardo. Dit denken was nauw verbonden met het utilitarisme van Jeremy Bentham en John Stuart Mill. Het werk van Mill (*On Liberty*, 1859), geldt als de grondslag voor de verdediging van het liberalisme.

De periode na de Tweede Wereld Oorlog (1945) heeft een sterke opleving gegeven van de sociaal-politieke filosofie. Vele Europese filosofen (vooral uit Duitsland) waren gevlucht naar de Angelsaksische wereld. Bekende namen zijn: Hannah Arendt, Karl Popper, Frederich Hayek, Isaiah Berlin. Karl Popper heeft de weg voor het kritisch-rationalisme geopend met zijn werken *Conjectures and refutation* en de *Open Society and its Enemies* en *Objective Knowledge*. De marxistische benadering van de samenleving is nooit geheel van het toneel verdwenen. Als tegenhanger van het kritisch-rationalisme kwam de Frankfurter Schule op met filosofen als Theodor Adorno, Horkheimer, Jürgen Habermas.

Was het niet Karl Marx zelf die gezegd heeft: *“Filosofen hebben de wereld slechts op verschillende wijze geïnterpreteerd, het gaat er nu om, om die te veranderen”*.

Wat is de kern van de boodschap of filosofie van Glenn Sankatsing in zijn boek? Wij mensen kunnen onze toekomst veilig stellen door zelfbepalende wezens te zijn of te worden. Niet geleid door doctrinaire ideeën van religie of welke leerstuk dan ook. Dit is een verdere doordenking van de Verlichtingsfilosofie van Immanuel Kant (1724-1804), wiens filosofie kan worden samengevat als de bevrijding van de mens uit de onmondigheid die hij aan zichzelf te wijten heeft. Bundel goede ideeën en experimenten. Humaniteit, samenwerken, coöperatie zijn de

sleutelbegrippen voor het veiligstellen van onze toekomst.

Mijn kritische opmerking hiertegenover is: Als alle mensen goed waren zouden we een goede wereld hebben. Omdat niet alle mensen goed zijn, zullen we een goede en slechte wereld hebben, wat we ook verder willen doen. Ik herinner me dat er voor de 2^e wereld oorlog, het nazitijdperk, ook bewegingen waren om goede *“communities”* te ontwikkelen, gebaseerd op solidariteit en humaniteit. Met het nazisme zijn ze weggevaagd en van de aardbodem verdwenen.

Totalitaire en doctrinaire stelsels hebben duizenden tegenstanders, al dan niet vermeend, over de kling gejaagd om hun heilsboodschap te kunnen verwezenlijken. Ik noem maar twee van zulke stelsels: het christendom (inquisitie, bekeringsdwang en kruistochten) en het communisme (liquidatie, moordpartijen, uitroeiingen van renegaten).

Dan heb ik meer ontzag en waardering voor het neo-chassidische jodendom (zie de boeken van de theoloog en filosoof Martin Buber z.a *Ich und Du*) waaruit de zienswijze is ontleend: *“Als ik een persoon/mens moet vermoorden om de Messias dichterbij de brengen, dan zal die Messias maar moeten wachten.”*

In het laatste hoofdstuk : *Fellowship to rescue our future* gaat de auteur in op de vraag wat we moeten doen *“to rescue our future?”*

Op persoonlijk niveau:

1. Afkomen van het idee of misvatting dat de mensheid de natuur, anderen, cultuur en geest moet domineren of overheersen.
2. Het aanboren en veredelen van de humaniteit als waarde (ontwikkeling, democratie, milieu vriendelijkheid, solidariteit)

3. Het ontwikkelen van ethische normen die wereldomvattend zijn.
“behandel een andere gelijk je zelf ook behandeld zou willen worden”, als de gouden regel van ontwikkeling.

Ik mis in deze paragraaf een uiteenzetting van de universele mensenrechten als operationalisering van universele ethische normen.

4. Emancipatie uit geestelijke of mentale slavernij. Marcus Garvey en Bob Marley: Redemption Song

Op Institutioneel niveau: (ik noem slechts enkele punten)

1. Veranderingen van traditionele instituten
2. Omvorming van de monopolistische staat
3. Voorbij fundamentalisme in religie
4. Geëngageerde wetenschap beoefenen om ontwikkeling mogelijk te maken
5. De civil society als een democratische vorm van transformation

Ik mis in het boek de nodige aandacht voor de gender problematiek, de rol van de vrouw to rescue society. Misschien dat het de rol van vrouwen zal zijn to rescue society.

De auteur pleit voor een alomvattende *“rescue our society movement”*. Naar mijn mening laat hij er dreigend op volgen: (blz. 526): *“In nature, if you don’t participate, you die.”* (dit is, denk ik, goed bedoeld door de auteur). Maar was de inquisitie ook niet goed bedoeld? Geen bekering tot het Christendom leidt tot eeuwige verdoemenis van de ziel. Het ergste wat de mens kon overkomen: voor eeuwig branden in de hel.

Het directe doel van de Rescue Our Future Movement is: *“Let humanity rule its own affairs”* (p. 532). De eerste karakteristiek van de Beweging is haar gerichtheid op participatie en democratie. De tweede karakteristiek

is een constructieve toekomstgerichte perspectief. De derde karakteristiek is haar afkeer van geweld en dwang in transformatieprocessen.

Dit boek leest niet gemakkelijk, het is geen boek om in een luie stoel te lezen. Het is een boek van kaliber dat aanzet tot denken en heeft een utopisch karakter. Dat de wereld als totaliteit beter zal worden, dat geloof ik niet. Het kwaad is onder en in ons en zal altijd onder ons stervelingen blijven. Veel, misschien zelfs teveel mensen hebben geprobeerd om de wereld te verbeteren, de wereld is er niet beter op geworden. Christenen geloven dat de Almachtige God, zo’n 2000 jaar geleden zijn Enig geboren Zoon naar de aarde heeft gezonden om ons te verlossen en de weg naar de hemel voor ons begaanbaar te maken. Heeft dat geholpen? Integendeel, we zijn nu in staat om met enkele dromes, onbemande vliegtuigjes, in luttele minuten, meer te vernietigen en mensenlevens te verwoesten dan Alexander de Grote in de oudheid kon met zijn grote legers. Ik spreek niet eens over de vernietigingskracht van de atoombewapening, waarmee we in staat zijn de gehele mensheid te vernietigen en menselijk leven op aarde (voor vele jaren) onmogelijk te maken.

Glenn Sankatsing is een bewogen en bevlogen mens, dat valt uit de inhoud van het boek af te leiden. Volgens zijn zeggen is het *“now or never, hence now”*. Ik heb het niet zo op met holistische en omvattende heilsboodschappen en heilsverwachtingen. “Karl Popper (sociaal filosoof en grondlegger van het kritisch rationalisme) was een voorstander van *“piecemeal engenering”* stapsgewijze veranderingen van de dingen en de wereld. En zei hij tenslotte: *“At the end we are all dead.”* Nu u nog leeft, beveel ik u van ganse harte het boek ter lezing en overdenking aan.

Dr. mr. Edwin Marshall. M.A.